

Col·lecció d'històries

En aquest apartat us oferim un seguit d'informació i recursos complementaris sobre història i art relacionats amb el Palau Güell perquè els treballeu a l'aula abans o després de visitar-nos.

Carrer Nou de la Rambla (abans carrer Conde del Asalto), la Rambla i el Raval

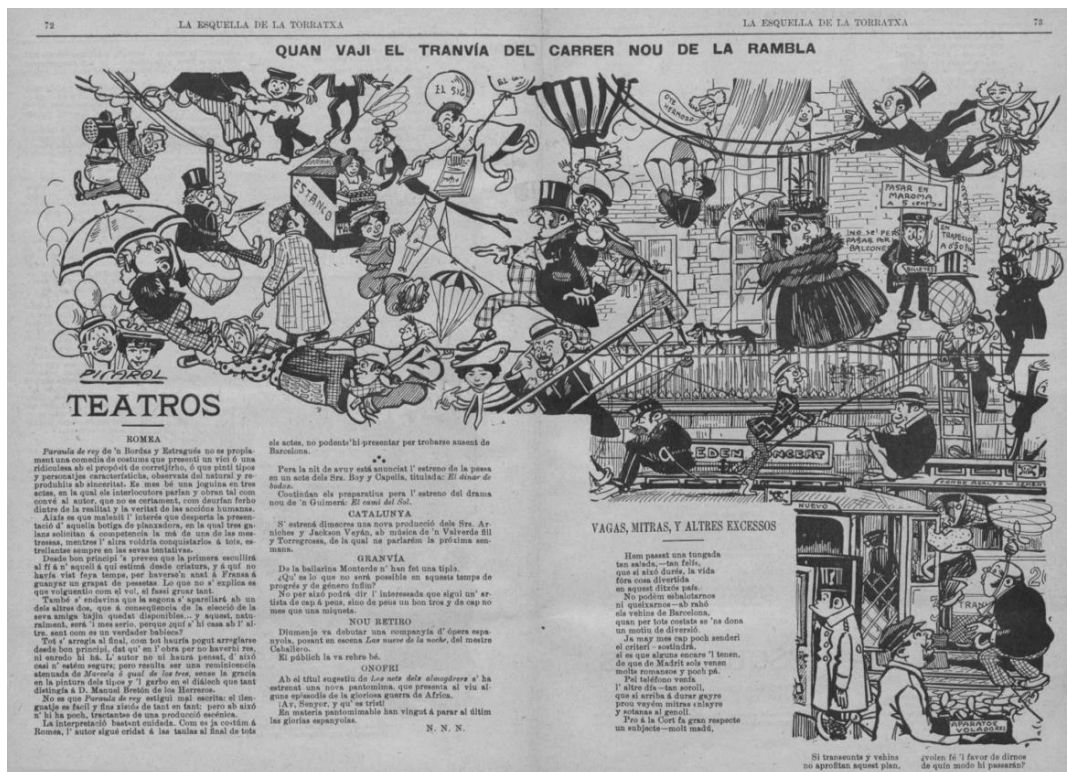
El carrer Nou de la Rambla, on es troba ubicat el Palau Güell, es va obrir l'any 1788 per ordre del capità general de Catalunya i corregidor de Barcelona Francisco González de Bassecourt, comte de l'Asalto, després que el 1774 s'enderroqués la muralla medieval que passava per la Rambla.

Aquest nou carrer es va bastir amb paviment de pedra i clavegueres, i es va convertir en un dels carrers més moderns de la ciutat. Tot i que popularment sempre se l'havia conegut amb el nom actual —carrer Nou de la Rambla—, originalment el nom que li fou atorgat va ser carrer Conde del Asalto. Durant la Segona República (1931-1939) va adoptar el nom de Nou de la Rambla. La dictadura franquista va recuperar el nom de Conde del Asalto, i no serà fins a l'any 1979 que recobrarà el nom actual.

A finals del s. XVIII es van obrir altres carrers que van configurar la fisonomia d'aquesta part d'un barri fabril i obrer. La via també va acollir palaus de famílies benestants, i per això hi havia habitatges amplis. A més, la rambla dels Caputxins, la part de la Rambla contigua a Nou de la Rambla, era el lloc predilecte de la burgesia catalana per passejar-hi. La Rambla va ser la principal via senyorial de la ciutat de mitjan segle XIX i principis del segle XX. Cal recordar que, justament a la Rambla, hi ha el Gran Teatre del Liceu i el Teatre Principal, llocs força freqüentats per les classes benestants barcelonines.

Al segle XIX i bona part del XX, el carrer conegut aleshores com Conde del Asalto era un carrer comercial elegant on es van establir les millors firmes nacionals i internacionals: fabricants d'orgues i d'instruments de vent, perruquers de renom, botigues de barrets, de billars, de mobles, cafeteries... Es tractava d'un carrer amb força animació per on passaven processons com la de Corpus (que sortia de les parròquies de Santa Mònica i Sant Josep) i gent que passejava o anava a ballar, a concerts, al teatre, a comprar als comerços o a passar l'estona a bars i cafès. Era sobretot un carrer de bars i cafès concert: El Mecànic, El Triomf, El Café del Siglo XIX i El Café de l'Alegria. Hi havia fonderies com El Grífol d'Or, El Grífol de Plata, la Fonda d'Itàlia, la Fonda Francesca o l'Àguila Imperial; i també societats de festes com El Taller de l'Embut o El Niu Guerrer. Rossend Arús i Antoni Gaudí van ser socis il·lustres d'aquesta última, i l'arquitecte, fins i tot, els va dissenyar les carrosses de Carnestoltes.

Era, a més, un carrer ben comunicat (hi passava el tramvia que sortia del passeig de Colom) i ben ubicat en la Barcelona del moment.

Caricatura del pas del tramvia pel carrer Nou de la Rambla. *L'Esquella de la Torratxa*, núm. 1308 (29 de gener de 1904). Font: AB

El 1879 es va fer la primera prova d'il·luminació elèctrica a dues cafeteries del carrer: El Cuyàs i El Cafè del Siglo XIX. L'electricitat sortia d'un vapor cedit per l'industrial Joan Bruqués de la seva fàbrica de gel del carrer de Lancaster.

Entre el 1886 i el 1890 Antoni Gaudí, per encàrrec d'Eusebi Güell, va construir el Palau Güell en els números 3 i 5 d'aquesta via. Les finques números 35 i 37 de la rambla dels Caputxins eren la residència de la família de Joan Güell i Francesca Bacigalupi, pares d'Eusebi Güell. L'habitatge de la Rambla comunicava amb el Palau a través d'un passadís que hi ha a la planta noble del Palau. Actualment, a l'altra banda del passadís hi ha ubicat el Centro Galego, que ocupa la planta principal del número 37 de la Rambla.

Un establiment emblemàtic del carrer, l'Edèn Concert, ubicat al carrer número 12 just davant del Palau Güell, estava dedicat a espectacles de teatre, varietats, prestidigitació, cinema, orquestres, balls i restaurant. Va obrir el 1886, moment en què s'estava bastint el Palau.

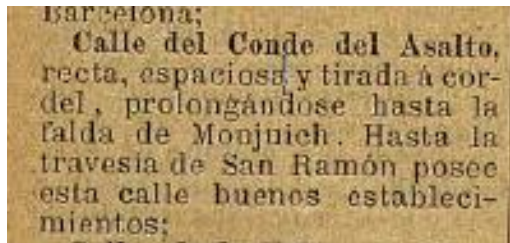
**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura
Direcció del Palau Güell

GAUDÍ
PALAU
GÜELL

Diputació
Barcelona

ROCA I ROCA, J. y LÓPEZ, E., 1895. *Barcelona en la mano : guía de Barcelona y sus alrededores* [en línea]. Barcelona: E. Lopez, editor. Font: AHCB

Publicitat d'una botiga de barrets al carrer Conde del Asalto núm. 19. *Almanac de La Esquilla de la Torratxa*, 1909. Font: AB

Publicitat d'una botiga de billars al carrer Conde del Asalto, 25. *Almanac de La Esquilla de la Torratxa*, 1900. Font: AB

Publicitat d'una botiga de barrets al carrer Conde del Asalto núm. 4. *Almanac de La Esquilla de la Torratxa*, 1900. Font: AB

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura
Direcció del Palau Güell

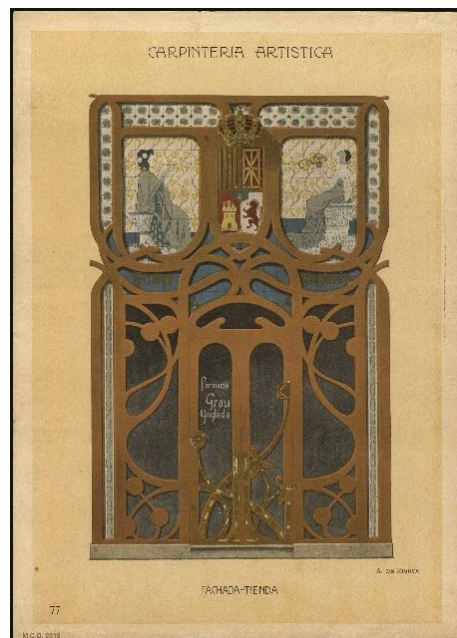
GAUDÍ
PALAU
GÜELL

Diputació
Barcelona

Fotografia de l'interior de l'Edèn Concert, local de music-hall ubicat davant del Palau Güell. *La Esquella de la Torratxa* (8 de gener, 1904), p. 26. Font: AB

Façana modernista dissenyada per Alexandre de Riquer de la farmàcia Grau i Ynglada al carrer Conde del Asalto núm. 4. Dibuix d'Andreu Audet a *Carpintería artística. Recopilación de los mejores modelos de carpintería clásica moderna de autores nacionales y extranjeros*. Barcelona: Miguel Seguí, 1900. Font: BMNP

El Raval

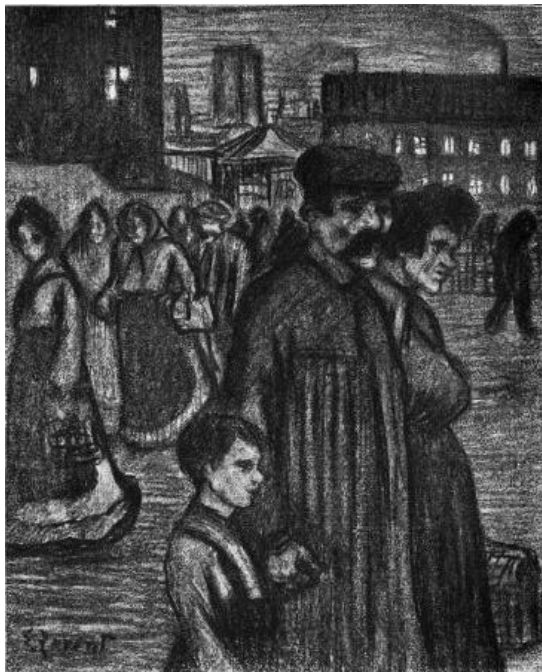
Actualment, és un dels quatre barris que conformen el districte de Ciutat Vella, on viuen unes 50.000 persones. Els seus límits voregen carrers que es van obrir al segle XIX amb la urbanització del Pla Cerdà, com per exemple el carrer de Pelai, el Paral·lel o les rondes de Sant Pau i Sant Antoni.

Cal situar el seu origen a l'edat mitjana, quan el rei Pere III va ordenar la construcció d'unes muralles noves al costat del torrent que era aleshores la Rambla, per tal de protegir la part nova de la ciutat que s'estava urbanitzant. En aquesta zona de la ciutat hi havia hortes, que servien per abastir la ciutat en cas d'epidèmies o de setges, i també disposava d'edificis religiosos i serveis sanitaris allunyats de la zona més densament poblada. Amb la desamortització de 1835, nombrosos convents de la zona van quedar lliures i es van aprofitar per donar-los un ús diferent de l'original. En aquest moment es van construir el **Gran Teatre del Liceu** (antic convent dels Trinitaris), el **mercat de la Boqueria** (antic convent de Sant Josep), la **plaça Reial** i també nombrosos palaus per allotjar famílies burgeses. La construcció d'abundants fàbriques durant la industrialització i la urbanització al voltant de la Rambla a causa de

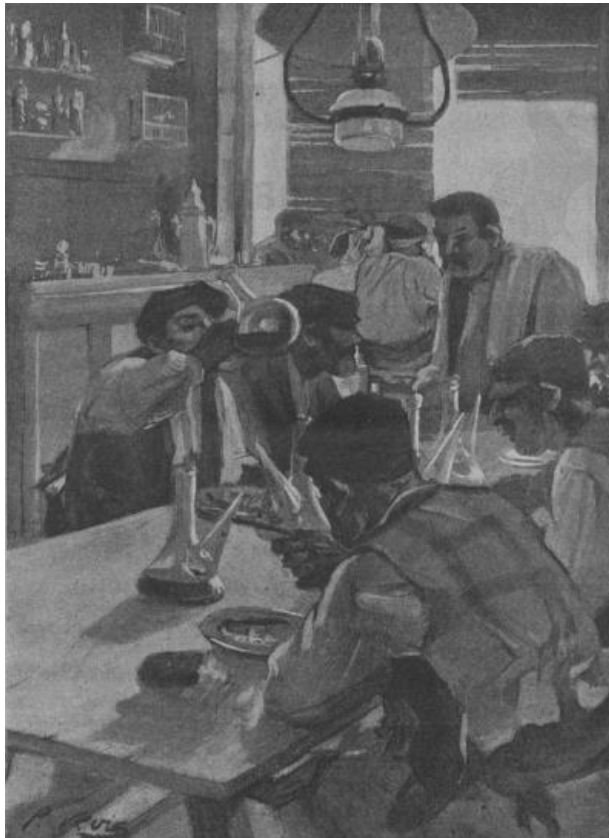
l'assecamment del torrent va comportar un augment significatiu de la població, sobretot obrera.

El Raval, a la segona meitat del segle XIX, era un barri popular, comercial, amb mercats als carrers (per exemple el del carrer de l'Arc del Teatre), tavernes, cabarets, tallers i petites factories industrials. Era també un aparador de botigues tant per a burgesos com per a menestrals. Tot i que l'Eixample ja s'estava construint, grans industrials van voler quedar-se a viure a prop de les fàbriques i a la vora de la Rambla.

Des del segle XIX, el barri del Raval fou el centre principal de l'associacionisme popular barceloní. Això era degut, principalment, a la gran concentració de població obrera al barri i la presa de consciència de classe arran de les injustícies socials derivades de la revolució industrial. El teixit associatiu i sindical estava conformat per **sindicats** d'esquerres (Sindicat de la Fusta i Sindicat Tèxtil, Sindicat de Construcció, Sindicat d'Alimentació, Sindicat d'Espectacles, Sindicat de Metal·lúrgia, Sindicat de Professions Liberals i Sindicat d'Arts Gràfiques), **bars** on es reunien obrers, ideòlegs i bohemis per encetar tertúlies ardents de caire polític o de lluita sindical (Bar Amnistia, Les Tres Classes de Vapor o Bar del Centro), **entitats culturals** com els Cors de Clavé o **ateneus obrers** (Ateneu Obrer Barcelonès, Ateneu Enciclopèdic Popular).

A la dreta: Obrers sortint de la fàbrica. Dibuix d'E. Torrent per a l'Almanac de La Esquella de la Torratxa, 1902, p. 172. Font: AB. A l'esquerra: Filadora en una fàbrica. Dibuix de F. Sardà per a l'Almanac de La Esquella de la Torratxa, 1912, p. 19. Font: AB

Obrers en una taverna. Dibuix de Pau Roig per a La Esquella de la Torratxa, núm. 1140, (16 de novembre de 1900), p. 732. Font: AB

Dins del barri van aparèixer xacres socials derivades de la misèria, com la prostitució i la delinqüència. Això, sumat a la presència d'un gran nombre de fàbriques, no va fer altra cosa que contribuir a la progressiva degradació del barri.

Part de la família Güell López es va traslladar a viure al Park Güell. Tot i així, el Palau no va quedar del tot deshabitat. Dues de les filles —Maria Lluïsa i Mercè Güell i López— s'hi van quedar. Totes dues germanes van celebrar al Palau recepcions i concerts (coneguts com *Els dilluns del Palau*) adreçats a les seves amistats fins al 1931, moment en què amb l'arribada de la Segona República les germanes decideixen establir-se a Pau (França).

Durant la Guerra Civil, el Raval va patir les conseqüències de les lluites al carrer i va ser objecte d'incomptables bombardejos. Fins als anys seixanta del segle xx encara eren visibles les ruïnes dels edificis abatuts per les bombes. En aquell moment la pobresa, el mercat negre i la prostitució eren ben presents al barri. Una bona part de l'emigració provinent del sud de la Península dels anys cinquanta i seixanta es va establir al Raval en pisos rellogats i en pèssimes condicions de vida. Avui dia aquesta allau migratòria ha canviat d'àrea geogràfica, i els nouvinguts són magrebins, pakistanesos, sud-americans, filipins, europeus de l'Est...

Actualment hi trobem equipaments culturals i d'ensenyament, com el CCCB, el MACBA, la Biblioteca de Catalunya, la Filmoteca de Catalunya o facultats universitàries, que han contribuït a revitalitzar el barri. En aquesta zona de la ciutat hi ha una alta concentració d'establiments dedicats a l'oci i el turisme: teatres (Romea, Goya, Poliorama), bars, restaurants, hotels i apartaments turístics. També hi trobem entitats associatives, com els Amics de la Rambla, l'Associació de Comerciants del Mercat de la Boqueria, l'Associació de Veïns i Comerciants La Taula del Raval, la Fundació Tot Raval, els Amics del Liceu i d'altres institucions organitzades per habitants d'origen forà.

El Barri Xino és la part del barri més propera al port, en la qual es concentraven activitats relacionades amb la prostitució. Durant els anys vint del segle XX autors com Juli Vallmitjana o Josep Maria de Sagarra van popularitzar aquesta denominació a les seves obres.

Exposicions universals

Les exposicions universals són fires de gran abast pel que fa als productes que s'hi exhibeixen (naturals, culturals, folklòrics, invents i avenços tecnològics) i que tenen lloc en diferents ciutats del món. En aquestes exposicions són els països els que hi són representats, i no les empreses o d'altres entitats. La primera exposició universal es va celebrar a Londres l'any 1756.

Sovint l'organització d'una fira mundial impulsava construccions innovadores —tot emprant avenços tecnològics i l'ús de noves tècniques i materials constructius— de grans edificis, monuments, estacions de ferrocarril, i la urbanització i reforma parcial de les ciutats seu de les exposicions. Algunes d'aquestes edificacions han perdurat en el temps, com per exemple la Torre Eiffel, a París.

A Barcelona s'han celebrat dues exposicions universals: la del 1888 i la del 1929. La primera coincideix amb l'expansió de la construcció de l'Eixample. Tot i comptar amb nombroses vies i edificis construïts, l'enllumenat era escàs, no hi havia xarxa de clavegueram, les voreres eren a mig fer, els carrers no tenien llambordes, camps i hortes bloquejaven certes avingudes. Per acollir l'Exposició va ser necessari aplicar tota una sèrie de reformes per revertir aquesta imatge descuidada de la ciutat: es va empedrar el passeig de Gràcia; es van recobrir algunes vies amb llambordes, i es va aplicar la llum elèctrica a l'enllumenat públic del passeig de Colom, la plaça de Catalunya, el Portal de l'Àngel i certs trams de la Gran Via i els carrers més cèntrics. Es va inaugurar el mercat de la Concepció, el qual va esdevenir el mercat per excel·lència de la Dreta de l'Eixample. Es van construir l'Arc de Triomf —porta d'entrada de l'Exposició de 1888— i el monument de Joan Güell i Ferrer a la cruïlla de la Gran Via i la rambla de Catalunya.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura
Direcció del Palau Güell

GAUDÍ
PALAU
GÜELL

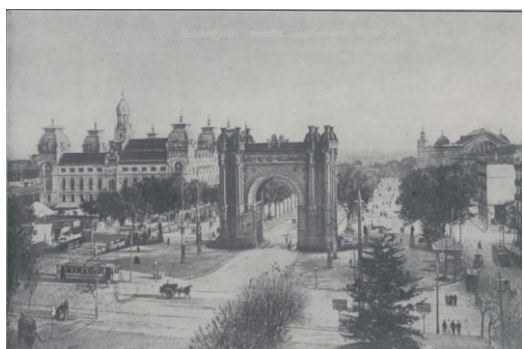
**Diputació
Barcelona**

Imatge del Passeig de Gràcia. *Barcelona artística e industrial*. Barcelona: Emilio Canet: Juan Barrera, 1909. Font: BMNP

Monument a Joan Güell i Ferrer a la cruïlla de la Gran Via i la Rambla Catalunya. *Barcelona artística e industrial*. Barcelona: Emilio Canet: Juan Barrera, 1909. Font: BMNP

Vista de l'Arc de Triomf. *Barcelona artística e industrial*. Barcelona: Emilio Canet: Juan Barrera, 1909. Font: BMNP

Cafè restaurant al parc de la Ciutadella. *Feminal* (31 d'octubre de 1890). Font: BC

En aquest context hem de situar l'aixecament del Palau Güell, la inauguració del qual, tot i que no estava acabat, Eusebi Güell va voler fer coincidir amb la de l'Exposició de 1888. Fins i tot es va aprofitar l'esdeveniment per celebrar recepcions a les sales del Palau.

El passeig que menava a l'entrada de l'Exposició lluia amb l'Arc de Triomf, parterres i uns fanals artístics d'enllumenat públic.

La segona Exposició, la del 1929, estava dedicada a l'electricitat, perquè es volia mostrar al món una imatge de modernitat de la ciutat i d'Espanya. En canvi, es van construir edificis monumentals d'un estil clàssic conservador que estaven molt allunyats de l'estil modern i innovador que oferien certs edificis d'avantguarda, com els pavellons d'Alemanya de Ludwig Mies van der Rohe o el de la futura Iugoslàvia (amb el nom de Regne de Sèrbia, Croàcia i Eslovènia) de Dragiša Brašovan.

Renaixença i Jocs Florals

La Renaixença és el terme amb què es designa el moviment cultural i literari que tingué lloc entre la segona meitat i finals del segle XIX, vinculat a un procés de recuperació de la llengua i la literatura catalanes i de ressorgiment de la conscienciació nacionalista.

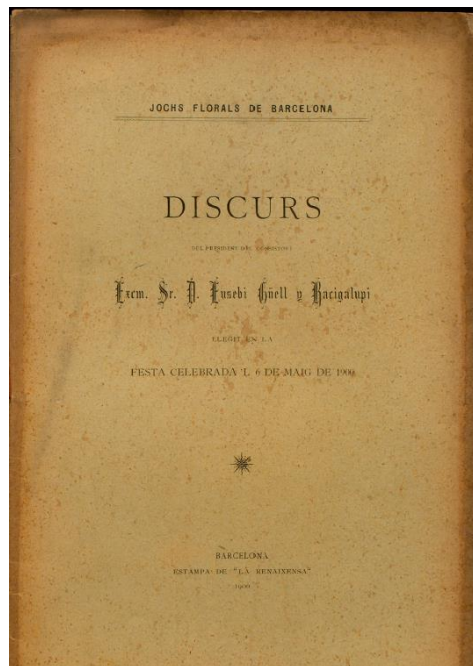
El nou clima intel·lectual de l'època, fruit del ressorgiment cultural, s'ha de relacionar amb el corrent romàntic europeu que perseguia la recuperació i revaloració de les llengües, la història pròpia i els costums populars. A més a més, la nova situació econòmica i social, amb la consolidació de la burgesia, provocarà tota una sèrie de canvis polítics que contribuiran a aquesta presa de consciència.

El 1859, diversos escriptors i intel·lectuals catalans com **Antoni de Bofarull** (historiador, poeta i novel·lista nascut a Reus el 1821), **Joaquim Rubió i Ors** (escriptor barceloní conegut amb el pseudònim de Lo Gaiter del Llobregat) i **Víctor Balaguer** (periodista i escriptor barceloní i un dels principals impulsors de la Renaixença), van sol·licitar la restauració dels **Jocs Florals**, o **Jocs de la Gaia Ciència**. El certamen poètic tenia el seu origen en el que, amb l'impuls del rei Joan I, es va celebrar a Tolosa entre els segles XIV i XV. Els restaurats Jocs Florals del segle XIX es van convertir en una plataforma per popularitzar el moviment cultural de la Renaixença. S'hi concedien tres premis: la **Flor Natural**, l'**Englantina d'Or** i la **Viola d'Or i Argent**. I el guanyador de tres premis era investit amb el títol de **Mestre en Gai Saber**.

L'organització del concurs literari va comptar amb el suport econòmic de la burgesia catalana. La sensibilitat per les arts d'**Eusebi Güell** i **Bacigalupi** i la seva voluntat d'impulsar i difondre la cultura catalana el conduí a participar com a protector dels Jocs Florals des del 1874, i com a president dels mantenidors del certamen l'any 1900.

L'interès per recuperar la llengua, la literatura, la història i la cultura catalanes, juntament amb el suport de la burgesia, es traduirà en un increment notable de la producció literària en català i en el sorgiment d'una plèthora d'escriptors notables, molts

dels quals es revelaren als Jocs Florals. Les figures més destacades que hi participaren foren els escriptors Joaquim Rubió i Ors, Manuel Milà i Fontanals, Víctor Balaguer, Marià Aguiló, Rossend Arús, Frederic Soler, Valentí Almirall, Àngel Guimerà, Jacint Verdaguer i Narcís Oller.

Coberta del discurs del president del Consistori dels Jocs Florals, Eusebi Güell, llegit en la festa celebrada el 6 de maig de 1900. [En línia]. Font: MDC

Caricatura d'Eusebi Güell com a president dels Jocs Florals sota el lema *Patria Fides Amor*. *La Esquella de la Torratxa*, núm. 1112, p. 279. (4 de maig de 1900). Font: AB